Nr 86.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående försäljning av komministersbostället Klockargården N:r 1 i Skinnskattebergs socken; given Stockholms slott den 27 februari 1925.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Olof Olsson.

Utdrag av protokollet över ecklesiastikärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 27 februari 1925.

Närvarande:

Statsministern SANDLER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden OLSSON, NOTHIN, HANSSON, LINDERS, LARSSON, WIGFORSS, MÖLLER, LEVINSON.

— —

Departementschefen, statsrådet Olsson anför härefter:

Hos Kungl. Maj:t har Skinnskattebergs bruks aktiebolag anhållit om tillstånd för bolaget såsom ägare av Baggå ångsåg att under äganderätt förvärva nuvarande komministersbostället 1 mantal krono Klockargården n:r 1, även kallat Näset, i Skinnskattebergs socken mot vederlag av bolaget tillhöriga lägenheten Bårestad n:r 1 i samma socken, varjämte bolaget iklätt sig vissa i samband härmed stående förpliktelser. Till stöd för ansökningen har bolaget anfört bland annat följande:

Försäljning av komministersbostället Klockargården n:r 1 i Skinnskattebergs socken.

Baggå ångsåg är anlagd å ägor hörande till nämnda komministersboställe. Av dessa ägor disponerar sågverket åtskilliga av kammarkollegiet dels till bolaget och dels till enskilda personer under nyttjanderätt på viss tid upplåtna områden med en sammanlagd areal av 9,3497 hektar, för vilka erläggas avgälder med tillhopa 1,035 kronor. För ett nödvändigt ordnande av

sågverkets kreditförhållanden samt för tillgodoseende av sågverkets framtida utvidgning med avseende å såväl själva anläggningen som bostäder för personal och arbetare har det för bolaget framstått såsom i hög grad önskvärt att få under full äganderätt förvärva icke blott de markområden, bolaget nu disponerar å bostället, utan hela komministersbostället. Vad särskilt angår behovet av ökat utrymme för sågverket, har detta framträtt med sådan styrka att, därest ansökningen icke skulle vinna bifall, bolaget måste taga under övervägande frågan om flyttning av hela sågverksanläggningen till den närbelägna, bolaget tillhöriga fastigheten Eriksbo. En sådan förflyttning skulle emellertid komma att innebära en stor nationalekonomisk förlust, då betydande kapital äro nedlagda i de nuvarande anläggningarna. Bostället är, sedan ny lönereglering för prästerskapet i Skinnskattebergs församling trätt i tillämpning, utarrenderat till bolaget för en tid av 20 år, räknat från den 1 maj 1919, mot ett årligt arrende av 250 kronor samt ett till 100 kronor uppskattat nybyggnadsbelopp. Från detta arrende äro undantagna dels ovanberörda från bostället upplåtna områden, dels ock den för komministern å bostället insynade prästgården. Bostadshus för arrendatorn finnes icke å bostället. Boställets hela areal utgör omkring 37 hektar, därav omkring 10 hektar åker och 20 hektar skogsmark. Till bostället hör vattenrätt dels i sjön Övre Vättern, dels i det vattendrag, som förbinder sistnämnda sjö med sjön Nedre Vättern. Någon vattenkraft hör emellertid icke till bostället. Sågverket har enligt kollegiets utslag den 7 maj 1918 förvärvat nyttjanderätten till viss del av boställets vattenområde i Övre Vättern. Då betydande delar av bostället äro avsedda att disponeras såsom industritomter, synas sådana omständigheter föreligga, att Kungl. Maj:t äger befogenhet att jämlikt 62 § ecklesiastik boställsordning medgiva boställets utbytande mot annan fastighet eller försäljning. — Lägenheten Bårestad n:r 1 omfattar all inägojord hörande till hemmanen 1 mantal Båren n:r 1 och $^1/_2$ mantal Masmästarbo n:r 1 och har av kronan på sin tid avsöndrats och frånsålts dessa hemman. Lägenheten är synnerligen lämpligt belägen. Den gränsar omedelbart till kyrkoherdebostället i församlingen och kan, då den är försedd med därför lämpliga åbyggnader, med stor fördel utarrenderas tillsammans med sistnämnda boställe, vilket i likhet med komministersbostället saknar manbyggnad för arrendator. Å lägenheten Bårestad finnes en nyuppförd sätesbyggnad, ursprungligen avsedd till skogvaktarboställe, vilken till såväl belägenhet som storlek och beskaffenhet i övrigt är synnerligen lämplig att jämte tillhörande trädgårdsland inrättas till bostad åt komministern.

Vid ansökningen hava jämte en del andra handlingar fogats en av distriktslantmätaren Pehr Båth år 1921 upprättad karta över fastigheterna ävensom en kopia av en utav Waldemar Samuelsson år 1913 upprättad karta över utmarken till komministersbostället.

Över ansökningen hava yttranden avgivits av församlingen, vederbörande kyrkoherde, komminister och kontraktsprost, landsfiskalen Alfred Bolander, ordföranden i Skinnskattebergs sockens kommunalnämnd och kommunalfullmäktige, ordföranden och justeringsmännen vid i ärendet hållen kyrkostämma samt åtskilliga lägenhetsinnehavare å bostället Klockargården, ävensom den 4 oktober 1922 av domkapitlet i Västerås samt den 2 december 1922 av länsstyrelsen därstädes, varjämte sökandebolaget inkommit med

särskilda, den 14 december 1923 samt den 15 oktober och den 7 november 1924 dagtecknade skrifter i ämnet.

Vid en av sökandebolaget föranstaltad, av distriktslantmätaren Pehr Båth med biträde av gode män år 1921 verkställd värdering av komministersbostället och lägenheten Bårestad hava nämnda fastigheter åsatts följande värden, nämligen: komministersbostället 42,952 kronor och lägenheten Bårestad 87,531 kronor, vartill kommer värdet å växande skog, uppskattat i förra fallet till 8,867 kronor och i senare fallet till 11,525 kronor, eller sålunda tillhopa ett värde för komministersbostället av 51,819 kronor och för lägenheten Bårestad av 99,056 kronor.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, bland annat, att vissa områden från komministersbostället enligt särskilda av kammarkollegiet under åren 1906—1920 meddelade utslag på bestämda tider upplåtits dels till sökandebolaget och dels till åtskilliga enskilda personer mot årliga avgälder, uppgående sammanlagt till 1,035 kronor, att vissa av de till andra än bolaget sålunda upplåtna områdena numera av innehavarna överlåtits på bolaget, att bolaget emellertid i avbidan på föreliggande ärendes avgörande, ännu icke sökt vederbörande myndighets fastställelse å överlåtelserna, att innehavarna av de övriga områdena i sitt avgivna yttrande hemställt, att bolaget måtte få förvärva även dessa områden samt att bolaget genom arrendekontrakt av den 8 och 30 april 1919 fått på sig upplåtet komministersbostället i Skinnskattebergs församling med vissa i kontraktet närmare angivna undantag.

Församlingen har tillstyrkt det föreslagna bytet under förutsättning, bland annat, att bolaget förbunde sig att å Bårestad fullständigt inreda ny prästgård och löneboställe i enlighet med blivande synerätts bestämmelser ävensom att övertaga de förpliktelser i övrigt, som av synerätten ålades pastoratet.

Domkapitlet, som likaledes under viss förutsättning tillstyrkt bifall till ansökningen, har i sitt yttrande framhållit, att då den för prästerskapet i Skinnskattebergs pastorat genom Kungl. Maj:ts resolution den 21 december 1917 fastställda löneregleringen, som trätt i kraft den 1 maj 1918, såsom ett alternativ uppställt komministersgårdens förläggande å lämplig, för den vid Riddarhyttan med omgivning bosatta befolkningen centralt belägen plats, och skäl kunde anföras för komministersgårdens förläggande till sådan plats, domkapitlet ansåge sig böra hemställa, att vid avgörande av förevarande ansökning tillsåges, att hinder ej lades för en eventuell förflyttning av komministern till Riddarhyttan.

Ordföranden i Skinnskattebergs sockens kommunalnämnd och kommunalfullmäktige har ansett det föreslagna bytet fördelaktigt samt därjämte, med anledning av vad domkapitlet i sitt yttrande framhållit, anfört, bland annat:

I fråga om komministerns förflyttning till Riddarhyttan torde icke blott de rent kyrkliga utan även de ekonomiska synpunkterna vara värda beaktande. Därvidlag torde man tryggt kunna påstå, att förflyttningen för närvarande ligger nära nog utom de ekonomiska möjligheternas område. För-

samlingen har icke att påräkna några nämnvärda bidrag från bolag eller enskilda för ifrågavarande förflyttnings realiserande. Skinnskattebergs bruks aktiebolag bygger icke ny prästgård vid Riddarhyttan, och Riddarhytte aktiebolag sträcker sig ej längre än möjligen till upplåtelse av fri tomt, vadan församlingens skattskyldiga måste åtaga sig så gott som hela bördan. Vidare torde här bemärkas, att det sannolikt icke komme att inskränka sig till uppförande av enbart prästgård utan jämväl av kapell eller annan gudstjänstlokal. Och att bygga både prästgård och kyrka utan anlitande av lånevägen är för församlingen för närvarande en omöjlighet. Även denna väg torde vara ytterst svårframkomlig, helst som kommunen redan är belastad med cirka $^1/_4$ million kronors skuldbörda. I tanke härpå och med den kännedom jag äger om tänkesättet bland socknens befolkning, vill jag påstå, att ett åläggande om komministerns förflyttning för närvarande måste ske snarare mot än med församlingens önskan.

Länsstyrelsen har föranstaltat om ny värdering av komministersbostället och lägenheten Bårestad. Värderingen, som verkställts av landsfiskalen A. Bolander, har givit såsom resultat ett värde av 34,870 kronor för komministersbostället och 41,674 kronor för lägenheten Bårestad. Den behållna inkomsten uppskattades vid förrättningen till 1,285 kronor från komministersbostället, därav 250 kronor i arrende för bostället och 1,035 kronor i lägenhetsavgälder, samt till 1,435 kronor från lägenheten Bårestad, därav 580 kronor i behållet årligt arrende och 855 kronor behållen årlig hyra för å ägenheten befintliga arbetarbostäder. I dessa inkomstberäkningar har icke medtagits någon avkastning från skogarna, av vilka de å Bårestads ägor syntes för framtiden kunna lämna en något större avkastning än skogarna å komministersbostället.

För egen del har länsstyrelsen under vissa villkor tillstyrkt bifall till den i ämnet gjorda ansökningen.

Sökandebolaget har i sin förut angivna den 14 december 1923 dagtecknade skrift erbjudit sig att, därest lägenheten Bårestad icke skulle kunna anses utgöra tillräckligt vederlag för komministersbostället, därutöver såsom mellanavgift erlägga ett kontant belopp av 10,000 kronor, varjämte bolaget förklarat sig medgiva, att komministern i pastoratet finge hyresfritt kvarbo i den nuvarande prästgården intill dess ny prästgård för honom iordningställts och vederbörligen godkänts.

Kammarkollegiet har därefter den 1 mars 1924 avgivit yttrande i ärendet samt därvid under vissa i yttrandet angivna villkor tillstyrkt bifall till ansökningen.

Från kollegiets beslut var kammarrådet Wohlin skiljaktig och anförde, bland annat, följande:

Sökandebolaget har till stöd för den föreliggande framställningen anfört, att förvärvet av den ifrågavarande boställsegendomen vore för bolaget i utomordentlig grad önskvärt för ordnande av bolagets kreditförhållanden samt för tillgodoseende av en framtida utvidgning av bolagets å bostället förlagda sågverksrörelse. Härjämte har bolaget föranlåtits framhålla, bland annat,

att bolaget, genom ett avslag å framställningen, skulle kunna se sig föranlåtet att vidtaga en nationalekonomiskt sett mycket förlustbringande förflyttning av sin sågverksdrift till annan fastighet i grannskapet. Det lärer ligga i sakens natur och vara i sin fulla ordning att bolaget, vars enda uppgift är ekonomisk verksamhet, låter sig vid den i ärendet föreslagna affärsuppgörelsen helt bestämmas av privatekonomiska överväganden. Då fråga är om ett avhändande av ecklesiastik löningsjord i nu väckt ordning, torde bolagets anbud böra från kronans sida prövas enbart ur samma synpunkt eller, med andra ord, med hänsyn till den ekonomiska fördel, som för kronans del kan anses vara med anbudets antagande förbunden. Intages å ömse sidor den här angivna naturliga ståndpunkten, lära bolagets uttalade farhågor för ett tillspillogivande av nationalekonomiska värden icke behöva visa sig grundade. Det har emellertid icke ådagalagts, att en avhändelse av det ifrågavarande bostället på de villkor, bolaget erbjudit, är för kronan fördelaktig. Till belysning av denna min mening tillåter jag mig erinra om följande. Av bolaget har bland annat anförts hurusom, då betydande delar av boställets område nu disponerades och i en nära framtid ytterligare stora områden skulle komma att disponeras såsom industritomter, det synts bolaget uppenbart, att sådana omständigheter förelåge, att Kungl. Maj:t ägde befogenhet jämlikt 62 § ecklesiastik boställsordning medgiva boställets utbytande mot annan fastighet eller försäljning. Det synes mig föreligga de bästa skäl för antagandet, att det bedömande av boställets höga värde, som ligger till grund för bolagets här gjorda uttalande, är riktigt. Någon tvekan torde därför ej heller föreligga därom att försäljningsanledning, jämlikt det av bolaget åberopade lagrummet, är för handen. Visserligen synes nämnda lagrum icke blott uppställa det allmänna kravet, att löneboställe eller del därav kan med synnerlig fördel styckas till tomter utan desslikes förutsätta, att bostället är beläget i eller invid stad eller »stadsliknande samhälle». Sistberörda uttryck har emellertid i praxis givits en mindre sträng tolkning. Kan boställsfastigheten med hänsyn till sin lämplighet för bebyggande förväntas betinga en i förhållande till jordbruksvärdet synnerligen avsevärd köpeskilling, har någon fordran å närbelägenhet till ett samhälle med någon självständig kommunal karaktär icke plägat upprätthållas. Kan jag således jämväl biträda bolagets uppfattning rörande befogenheten för Kungl. Maj:t att utan hänvändelse till riksdag och kyrkomöte föryttra ifrågavarande boställe, anser jag däremot, i betraktande av de omständigheter, som i ärendet föreligga, ur kronans synpunkt föga välbetänkt att åvägabringa en sådan föryttring genom ett fastighetsbyte av den beskaffenhet, som från bolagets sida föreslås. Redan principiella skäl tala häremot. Genom 1910 års prästerliga avlöningslagstiftning har de ecklesiastika befattningshavarnas dispositionsrätt till jordbruksboställena upphört. Löneboställenas uppgift är numera väsentligen endast den att utgöra en produktiv kapitaltillgång för finansierandet av det ecklesiastika avlöningsväsendet. Förvaltningen av dessa boställsegendomar erbjuder emellertid som bekant ett särdeles svårlöst problem. På goda grunder kan antagas, att särskilt de små eller svaga boställsegendomarna lämna ett föga tillfredsställande ekonomiskt utbyte. Förslag hava också från skilda håll framförts att, på sätt som sker beträffande vissa statens domäner, åvägabringa en försäljning av löneboställen av nyssnämnda slag för att med inflytande köpeskillingar förvärva skogsmark. Berörda förslag torde komma att vid den nu pågående granskningen av kyrkofondskommitténs huvudbetänkande bliva föremål

för allvarlig prövning. Det förefaller mig som om det redan med hänsyn till här antydningsvis berörda omständigheter borde ur kronans synpunkt te sig alldeles oantagligt att vid en föryttring av ett ecklesiastikt löneboställe av det speciella värde, som det ifrågavarande komministersbostället visats äga, såsom huvudsakligt vederlag godkänna ett nytt löneboställe, utgörande en ren jordbruksfastighet, vilken kronan, såvitt handlingarna i ärendet upplysa, tidigare funnit anledning att avhända sig till en bråkdel av det pris, vartill den nu av säljaren värderats. Att en avhändelse av boställsegendomen ifråga genom ett byte av sådant innehåll ej heller skulle stå i överensstämmelse med grunderna för 62 § boställsordningen synes ovedersägligt. Men än mindre rationellt framstår det föreslagna fastighetsbytet i belysning av det oavgjorda läge, vari frågan om komministerns definitiva bostadsplats alltjämt befinner sig. I denna fråga gjordes under beredningen av löneregleringsärendet av domkapitlet följande uttalande: Den befolkning, som kunde anses hava sin medelpunkt i Riddarhyttan, uppginge till omkring 2,000 personer, och utgjorde således ungefär hälften av församlingens folkmängd. Vid sådant förhållande vore det en misshushållning med de prästerliga krafterna att låta båda prästerna hava sin bostad i närheten av församlingens kyrka på ett avstånd av i medeltal över en mil från Riddarhyttans bruk och gruvdistrikt jämte omgivningar. Domkapitlet, som ansett otänkbart att prästerna, om de fortfarande komme att bo vid kyrkan, skulle kunna ägna behörig kyrklig vård åt befolkningen i nämnda trakt, yrkade fördenskull, att prästgård åt komministern måtte beredas på lämplig plats i närheten av Riddarhyttan, därvid domkapitlet tänkt sig, att det område med tillhörande byggnader, som eljest skulle uttagas till prästgård å komministersbostället, kunde få försäljas och försäljningssumman användas till täckande av utgifterna för den nya prästgården. På grund av den för det dåvarande föreliggande bristfälliga utredningen kunde domkapitlets berörda, såvitt man måste förutsätta, på särskild sakkunskap grundade hemställan icke föranleda annan Kungl. Maj:ts föreskrift, än att frågan om komministerns förflyttning skulle bliva beroende på Kungl. Maj:ts särskilda prövning efter därom gjord anmälan. Det motstånd, som nu i ärendet från kommunens sida framförts mot förslaget om komministerns förflyttning till Riddarhyttan, har motiverats med ekonomiska betänkligheter. Dessa betänkligheter lära dock vara i avsevärd mån ogrundade. Med all säkerhet kan församlingen göra sig räkning på att av en eventuellt inflytande avsevärd köpeskilling för det nuvarande komministersbostället få kostnaderna för iordningställande av en ny prästgård i Riddarhyttan till betydande del ersatta. Ett åvägabringande av det föreslagna fastighetsbytet skulle följaktligen alldeles föregripa lösningen av komministerns stationeringsfråga. Detta byte skulle nämligen, därest komministerns utflyttning till Riddarhyttan komme till stånd, få den innebörd, att kronan förvärvat ett nytt med prästgård icke sammanhörande ecklesiastikt löneboställe, försett med icke mindre än tre bostadshus. Då belastningen med ur jordbrukssynpunkt improduktiva byggnader utgör ett av de allmännast påtalade missförhållandena vid de nuvarande ecklesiastika löneboställena, torde betydelsen av här påvisade omständighet icke behöva närmare utvecklas. Erfarenheten torde giva vid handen att, där publik egendom skall i rent ekonomiskt syfte försäljas, auktionsförfarande bör, såframt icke alldeles särskilda förhållanden föreligga, anlitas. Kronans organ sakna av naturliga skäl i regel den möjlighet den enskilde besitter att, i ett fall som det föreliggande, företaga den vanskliga värdesättning, som kräves. Hur

subjektivt denna kan utfalla framgår bäst av de högeligen divergerande resultat, som de i ärendet gjorda saluvärderingarna utvisa. Under vanliga förhållanden borde därför icke kunna ifrågasättas att jämlikt den i ärendet åberopade bestämmelsen i 62 § boställsordningen verkställa en försäljning av ifrågavarande komministersboställe annat än å offentlig auktion. En alldeles särskild anledning till anlitande av ett sådant förfarande föreligger, där — såsom i det förevarande fallet — fråga är om jord med industrivärde, vars begärlighet för annan än den tillfällige innehavaren omöjligen kan, utan ett offentligt utbud av fastigheten, med någon grad av säkerhet bedömas. Den föreliggande situationen torde emellertid nu skäligen hänvisa till ett eftergivande av en sådan fordran å auktion. Visserligen saknar bolaget, på sätt handlingarna i ärendet utvisa, varje rättstitel för sitt innehav av de av kammarkollegiet upplåtna områdena av bostället med undantag av den till bolaget genom utslag den 23 september 1920 upplåtna lägenheten Sågen n:r 4 om 0,320 hektar. Bostället i övrigt innehaves emellertid av bolaget på arrende i författningsenlig ordning för tiden till den 14 mars 1939. Hänsynen till den disposition av de särskilt upplåtna boställsområdena, som av bolaget sålunda faktiskt om än icke rättsligt utövas, synes mig berättiga ett hembjudande av fastigheten till inköp av bolaget. En rationell ledning för bedömande av försäljningspriset saknas icke. Den kronan erbjudna fastigheten Bårestad har av bolaget-ägaren, vars omdöme härutinnan måste tilläggas särskilt vitsord, uppskattats till ett värde av 99,056 kronor. Utöver den valuta, som nämnda fastighet sålunda av bolaget självt ansetts representera, har bolaget befunnits villigt att dels kontant erlägga, dels ikläda sig kostnader för sammanlagt 20,000 kronor. Det i penningar uttryckta vederlaget för komministersbostället, som bolaget bjudit, belöper sig följaktligen till cirka 119,000 kronor. Ett hembud till bolaget av bostället mot erläggande av här angivna kontanta köpeskilling synes mig kunna förordas. Då likväl en kontantbetalning alltid i viss mån innebär ett plus i uppoffring från en köpares sida, torde kronan icke böra ställa sig avvisande mot någon avrundning nedåt av beloppet ifråga.

I särskilda till Kungl. Maj:t ställda skrifter hava därefter dels Riddarhytte aktiebolag föreslagit, att undersökning måtte verkställas, huruvida möjligheter förefunnes att få den i Skinnskattebergs församling anställde komministern flyttad från Skinnskattebergs bruk till Riddarhytte bruk samt att, om detta visade sig utförbart, sådan förflyttning måtte av Kungl. Maj:t föranstaltas, dels ock sökandebolaget förklarat sig höja det av bolaget erbjudna kontanta beloppet om 10,000 kronor med ytterligare 5,000 kronor eller 10,000 kronor, för den händelse Kungl. Maj:t skulle för bifall till bolagets ansökning finna en sådan höjning av ersättningen skälig.

Riddarhytte aktiebolag har till stöd för den av bolaget gjorda framställningen anfört bland annat:

Bolaget anser, att undersökning bör verkställas om det icke är lämpligare att — ifall boställe för komministern i Skinnskatteberg skall beredas på annan plats — denna bör bliva å Riddarhytte bruk och icke å Skinnskattebergs bruk. Med nuvarande förhållanden äro såväl kyrkoherden som komministern bosatta å Skinnskattebergs bruk, dit avståndet från Riddarhyttans områdens utkanter är mer än 20 kilometer. Större delen av socknens be-

folkning utgöres av arbetare och andra befattningshavare under Riddarhyttan. Riddarhyttans bruks- och gruvindustri, som är stadd i stark utveckling, vartill för övrigt resurser i stora naturtillgångar finnas, har redan nu avsevärt större betydelse för kommunen än vad Skinnskattebergs bruk har. På grund av nu rådande förhållanden är — och blir än mer i mån som Riddarhyttans bruks- och gruvsamhälle utvidgas — saknaden av prästman på platsen stor. Utan att uppräkna de många olika fall, då en präst å platsen skulle kunna vara till stor hjälp och nytta, vill bolaget endast nämna, att ungdomens ledande i kristlig anda och speciellt konfirmationsundervisningen säkerligen skulle kunna ske på ett mera direkt och ingripande sätt än som nu på grund av de stora avstånden är möjligt.

Sökandebolaget har sedermera i en till Kungl. Maj:t ställd skrift, med återkallande av tidigare gjorda erbjudanden om förvärv av omförmälda komministersboställe mot vederlag av annan jord jämte erbjudna kontanta belopp samt under åberopande av den föreliggande utredningen, hemställt om tillstånd till inköp av sagda boställe för en kontant köpeskilling av 115,000 kronor.

På grund av remiss har kammarkollegiet den 19 november 1924 avgivit förnyat yttrande i ärendet och därvid anfört, bland annat, följande.

Kollegiet tillstyrker ett antagande av Skinnskattebergs bruks aktiebolags sist avgivna anbud å komministersbostället. Beslutes boställets föryttring på de förändrade villkor, bolaget nu erbjudit, anser kollegiet frågan om komministerns förflyttning till Riddarhyttan omedelbart böra bringas till sin lösning. De betänkligheter av ekonomisk art, pastoratet tidigare framfört mot denna åtgärd, synas kunna till väsentlig del undanröjas. Med hänsyn till de föreliggande omständigheterna lärer nämligen pastoratet kunna göra sig räkning på att av den inflytande köpeskillingen för komministersbostället få kostnaderna för ny prästgård vid Riddarhyttan till betydande del ersatta. Därest försäljningen av bostället kommer till stånd, lärer i köpeavtalet böra inrymmas en bestämmelse om rätt för pastoratet att tillsvidare disponera den nuvarande prästgården mot viss skälig hyra, förslagsvis 1,500 kronor årligen. Ehuru tidpunkten, då den nya prästgården i Riddarhyttan kan tagas i bruk, nu icke låter sig med någon grad av säkerhet beräknas, torde dock vara tillfyllest, att bolaget-köparen lämnar garanti för den berörda dispositionsrätten exempelvis till den 1 oktober 1927. Det årliga hyresbeloppet för nuvarande prästgården, varom för det allmännas räkning kan med bolaget överenskommas, lärer böra bestridas med den blivande ränteavkastningen å köpeskillingen för bostället. Kollegiet föreslår på grund härav, bland annat, det Kungl. Maj:t täcktes medgiva, att ifrågavarande boställe må till Skinnskattebergs bruks aktiebolag i befintligt skick försäljas mot en köpeskilling av 115,000 kronor med tillträdesrätt för köparen den 14 mars 1925 samt under villkor i övrigt, att bolaget dels ensamt bestrider lagfarts- och övriga med försäljningen förenade kostnader, dels förbinder sig att mot en årlig hyresersättning av förslagsvis 1,500 kronor medgiva pastoratet rätt att, intill dess prästgård åt komministern blivit å annan plats iordningställd, dock längst till den 1 oktober 1927, fortfarande disponera den nuvarande prästgården å komministersbostället.

I sitt utlåtande har kollegiet slutligen, jämte det kollegiet gjort hemställan om erforderliga åtgärder i olika hänseenden, i händelse Kungl. Maj:t skulle

meddela beslut angående boställets försäljning, avgivit förslag angående vidtagande av vissa förberedande åtgärder för komministersbostadens i Skinnskattebergs församling förflyttning till lämplig plats vid Riddarhyttan.

Departementschefen.

Enligt vad som framgår av den sålunda utav mig i ämnet lämnade utredningen har fråga uppstått om förflyttning av den för komministern i Skinnskattebergs församling till nuvarande komministersbostället förlagda prästgården till Riddarhyttan. Med hänsyn därtill att, såsom utredningen giver vid handen, redan nu en betydande del av Skinnskattebergs församlings medlemmar är bosatt vid eller i närheten av Riddarhyttan samt att detta samhälle synes vara statt i rask utveckling, synas mig starka skäl tala för en förflyttning av den ene utav de vid Skinnskattebergs bruk bosatta två prästmännen i församlingen till Riddarhyttan. Skulle en sådan förflyttning komma till stånd, bleve det nuvarande komministersbostället för sitt ändamål obehövligt och torde kunna försäljas.

Med hänsyn till det av Skinnskattebergs bruks aktiebolag i dess senaste skrift avgivna anbudet å inköp av bostället samt önskvärdheten av att beslut rörande detta anbud snarast möjligt må meddelas, har jag emellertid ansett lämpligt, att frågan om boställets försäljning först tages under omprövning samt att därefter till behandling upptages frågan om komministersbostadens förflyttning till Riddarhyttan.

Då den av bolaget erbjudna och av kammarkollegiet i dess utlåtande av den 19 november 1924 godtagna köpeskillingen för bostället, 115,000 kronor, icke givit mig anledning till erinran finner jag mig böra tillstyrka, att ifrågavarande försäljning kommer till stånd. Tiden för bolagets tillträde av fastigheten synes kunna bestämmas till den 14 mars 1926. Såsom villkor för försäljningen av bostället bör, i anslutning till vad kammarkollegiet i sitt nyssberörda yttrande föreslagit, föreskrivas, bland annat, att i köpeavtalet skall inrymmas en bestämmelse om rätt för Skinnskattebergs pastorat att tillsvidare och intill dess ny komministersbostad i Riddarhyttan kan tagas i bruk, förslagsvis till den 1 oktober 1928, disponera den nuvarande prästgården å komministersbostället mot en årlig hyra av 1,500 kronor. Nämnda hyresbelopp torde i enlighet med kollegiets förslag böra bestridas med den blivande ränteavkastningen å köpeskillingen för bostället. Lagfarts- och övriga med försäljningen förenade kostnader böra, i enlighet med vad i liknande fall är brukligt, bestridas av köparen.

Då sådana förhållanden, som omförmälas i 62 § av ecklesiastik boställsordning, icke synas vara förhanden i förevarande fall, torde riksdagens samtycke till försäljningen nu böra inhämtas, och, i händelse av sådant samtycke, förslag i ämnet böra i sinom tid avlåtas till det kyrkomöte, som torde komma att hållas under innevarande år, för dess godkännande av den ifrågasatta åtgärden.

I samband med beslutet om boställets försäljning torde Kungl. Maj:t böra

lämna erforderliga föreskrifter i fråga om utfärdande av köpekontrakt och köpebrev ävensom beträffande dispositionen tillsvidare av den genom försäljningen inflytande köpeskillingen.

Under förutsättning av komministersboställets försäljning torde, såsom av mig redan tidigare framhållits, fråga om förflyttning av församlingens nu i Skinnskatteberg bosatte komminister till Riddarhyttan omedelbart böra upptagas till förnyat övervägande.

Jag hemställer alltså, att Eders Kungl. Maj:t täcktes föreslå riksdagen medgiva, att komministersbostället 1 mantal krono Klockargården n:r 1, även kallat Näset, i Skinnskattebergs socken i befintligt skick och under förbehåll av enskild rätt försäljes till Skinnskattebergs bruks aktiebolag mot en köpeskilling av etthundrafemtontusen kronor med tillträdesrätt för köparen den 14 mars 1926 samt under villkor i övrigt, att bolaget dels ensamt bestrider lagfarts- och övriga med försäljningen förenade kostnader, dels ock förbinder sig att mot en årlig hyresersättning av 1,500 kronor medgiva pastoratet rätt att, intill dess prästgård åt komministern blivit å annan plats iordningställd, dock längst till den 1 oktober 1928, fortfarande disponera den nuvarande prästgården å komministersbostället.

Vad departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt, behagar Hans Maj:t Konungen bifalla samt förordnar, att proposition i ämnet av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Em. G:son Bergman.

Stockholm 1925, Ivar Hæggströms Boktryckeri A. B.
250578